15. בא. השמחה המיוחדת של פסח (שמות מ/א)

1. **<u>הקב"ה הוציא את בני ישראל מרשות אחרת.</u>**

תנא: לא נפקו ישראל ממצרים, עד דאתברו כלהו שלטונין דלעילא משולטניהון לא יצאו בני ישראל ממצרים עד שהופסק שלטון משליטיהם. **ונפקו ישראל מרשותהון** יצא ישראל משליטתם, **ואעלו לרשותא קדישא עלאה בקב"ה** ונכנסו לרשות הקדוש של ה'. **ואתקטירו ביה** ונקשרו בו. **הה"ד** כמו שכתוב: **(ויקרא כה 55): כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, עֲבָדַי הֵם. מאי טעמא** מה פירוש המילים **עֲבָדַי הֵם? אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: דאפקית להו מרשותא אחרא ועאלית לון ברשותי.** הוצאתי אתכם מרשות אחרת והכנסתי אתכם לרשותי.

2. **<u>חמץ היא מילה נרדפת ל'רשות אחרת' שיש לבטל בפסח.</u>**

והיינו דאמר רבי שמעון: מאי דכתיב מה פירוש הפסוק: **(שמות יב 15): אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם (שמות יב 19): כָּל אֹכֵל מַחְמֶצֶת ... אלא הכי אוקימנא** כך הסברנו: **האי שאור והאי מחמצת דרגא חד אינון** שאור זה ומחמצת זו הם בדרגה אחת. **וכלהו חד** הם אחד, **רשו אוחרי אינון שלטנין דממנן על שאר עמין** 'רשות אחרת', הם השרים והממונים על שאר העמים **וקרינן להו** קוראים להם **'יצר הרע', 'רשותא אחרא', 'אל נכר', 'אלהים אחרים'**[1].

אוף הכי, שאור ומחמצת וחמץ וכלא חד אפילו כאן, שאור ומחמצת עניין אחד הוא: **אמר קב"ה: כל הני שני קיימתו ברשותא אחרא עבדין לעם אחרא** עמדתם בשניים האלו, ברשות אחרת, עבדתם לעם אחר, **מכאן ולהלאה דאתון בני חורין** מכאן ואליך, אתם בני חורין.

(שמות יב 15), אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם ...

(שמות יב 20): כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ ...

(שמות יג 7): וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ.

3. **<u>שאלה.</u>**

אמר רבי יהודה: אי הכי, כל ימי שתא נמי?! אם כן, (מדוע לא נאכל מצה) כל ימות השנה?! **אמאי שבעת יומין** מדוע (דווקא) שבעה ימים? **דכתיב** כמו שכתוב: **שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם, שִׁבְעַת יָמִים, ולא יתיר?** ולא יותר?

4. **<u>תשובה.</u>**

אמר ליה רבי שמעון לרבי יהודה: **'כל זמנא דאתחייב בר נש לאתחזאה גרמיה בן חורין, הכי אצטריך** כל הזמן שאדם צריך להראות את עצמו שהוא בן חורין, יש צורך (לא לאכל חמץ). **כל זמנא דלא אתחייב, לא אצטריך.** כל הזמן שהוא לא חייב (להראות את עצמו שהוא בן חורין) אין צורך (לא לאכל חמץ).

---

[1] המצה נקראת בזהר הק' 'מיכלא דמהימנותא': מאכל האמונה (שמות קפג/ב)

5. <u>המשל והנמשל.</u>

משל למה הדבר דומה? **למלכא דעבד לחד בר נש רופינוס** למלך שמינה אדם אחד לשר גדול. **כל אינון יומין דסליק להאי דרגא חדי ולביש לבושי יקר** באותם הימים שעלה לדרגה זו (ביום מינויו), שמח (אותו שר) ולבש בגדי כבוד אלו. **לבתר לא אצטריך** (אחרי היום הזה) לא היה לו צורך ללבוש אותם. **לשתא אחרא, נטיר אינון יומין דסליק ליקירו דא** במרוצת השנים, ציין את התאריך בו עלה למינוי הזה, **ולבש אינון לבושין** והיה לובש אותם הבגדים, **וכן בכל שתא ושתא.** וכן בכל שנה ושנה.

כהאי גוונא ישראל: כך עם ישראל: **כתיב:** כתוב: **שְׁאֹר לֹא יִמָּצֵא, דאינון יומי חדוותא** הם ימי שמחה, **יומין דסליקו ליקרא דא** הימים בו כובדו בכבוד הזה. **ונפקו משעבודא אחרא** (ביום) שיצאו משעבוד אחר. **ובגין כך, נטרין בכל שתא ושתא יומין דסליקו להאי יקר** לכן, תאריך זה מצוין מידי שנה, הימים שכובדו בכבוד הזה, **ונפקו מרשותא אחרא** ויצאו מרשות אחרת, **ועאלו ברשותא קדישא** נכנסו ברשות הקודש, **ועל דא כתיב** לכן כתוב **(שמות יב 15) שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ.**